

Új kiadás – A példabeszédek könyve

Az 1975-ben megjelent és 1990-ben revideált protestáns új fordítású Biblia legújabb revíziójának próbakiadását tartja kezében a Tisztelt Olvasó. A Magyar Bibliatársulat 2006-ban kezdett hozzá a revízió előkészítéséhez, az észrevételek gyűjtéséhez. Munkánk most jutott el arra a pontra, hogy az egyházi bibliaolvasó közvélemény elé tárhatjuk a Szöveggondozó Bizottság revíziós munkájának gyümölcseit, köztük A példabeszédek könyvét.

A bibliai szöveg gondozása során a következő revíziós alapelvekhez igyekeztünk tartani magukat: 1. Figyelembe vettük és értékeltük az 1990 és 2008 között beérkezett észrevételeket és javaslatokat. 2. Meg kívántuk őrizni az új fordítású Biblia alapvető szövegkritikai és fordítási döntéseit (a formális és a dinamikus ekvivalencia kiegyensúlyozott alkalmazása), a bibliai szöveg tagolását és az emelkedett, mai beszélt köznyelvi szintet. Ezeken a területeken csak akkor változtattunk az új fordítás szövegén, ha azt a mai írásértelmezési és fordításelméleti konszenzus megkövetelte. 3. Javítottuk a felismert nyomdahibákat, fordítási tévedéseket és archaikus (a mai beszélt nyelvben már nem használatos) kifejezéseket. 4. Igyekeztünk javítani a fordítás egységességén, következetességén. 5. Törekedtünk a „jó magyarságú” nyelvi megoldásokra, valamint arra, hogy az új bibliai szöveg felolvasva („szószéki használat”) is jól hangozzék. Legfőképpen pedig azt reméljük, hogy a revíziós munka eredményeként Isten igéje még inkább érthetően és tisztábban szólalhat meg magyar nyelven.

A most kézben tartott szöveget a Magyar Bibliatársulat tagegyházainak hivatalos honlapjain, pdf formátumban jelentetjük meg.

Köszönjük az eddig kapott észrevételeket, és arra szeretnénk kérni mindenkit, hogy a revideált szöveggel kapcsolatos véleményével bátran keressen meg bennünket az info@bibliatarsulat.hu e-mail címen vagy levélben a 1113 Budapest, Bocskai út 35. postacímen.

Magyar Bibliatársulat

A PÉLDABESZÉDEK KÖNYVE

1

A bölcs mondások célja

¹Salamonnak, Dávid fiának, Izráel királyának a példabeszédei.

²Ismerd meg a bölcsességet és az intést,
értsd meg az értelmes mondásokat!

³Fogadd el az okos intést,
az igazságot, a törvényt
és a becsületességet!

⁴Ezek adnak az együgyűeknek okosságot,
az ifjúnak ismeretet és megfontolást.

⁵Hallgat rá a bölcs,
és gyarapítja tudását,
az értelmes útmutatást nyer,
⁶és megérti a példázatot és a hasonlatot,
a bölcsök szavait és találós kérdéseit.

⁷Az Úrnak félelme az ismeret kezdete,
a bölcsességet és intést
csak a bolondok vetik meg.

⁸Hallgass, fiam, apád intésére,
és ne hagyd el anyád tanítását,
⁹mert ékes koszorú ez a fejedén
és ékszer a nyakadon!

Gonoszok cinkostársa ne légy!

¹⁰Fiam, ha vétkezők csábítanak,
ne engedj nekik!

¹¹Ha ezt mondják: Jöjj velünk,
álljunk lesbe vérontásra,
ólálkodjunk az ártatlanra, ok nélkül is.

¹²Nyeljük el őket, mint a holtak hazája az élőket,
tökéletesen, mint akik sírba szállnak!

¹³Mindenféle drága kincset találunk,
megtöltjük házunkat zsákmánnyal.

¹⁴Ha ránk bízod sorsodat,
egy erszényünk lesz mindnyájunknak!

¹⁵Fiam, ne járj velük egy úton,
ne lépj rá ösvényükre!

¹⁶Mert lábuk gonosz cél után fut,
és vérontásra sietnek.

¹⁷De hiába feszítik ki a hálót
a repdeső madarak elé.

¹⁸Mert ők a saját vérük ellen állnak lesbe,
saját vesztükre ólálkodnak.

¹⁹Igy jár minden haszonleső:
tulajdon életét veszi el.

Az engedetlenek veszedelembé jutnak

²⁰A bölcsesség az utcán kiált,
a tereken hallatja szavát.

²¹Lármás utcasarkon kiált,
a városkapuk bejáratánál
mondja mondásait:

²²Együgyűek, meddig szeretitek az együgyűséget,
meddig gyönyörködnek a csúfolódók a csúfolásban,
meddig gyűlölik az ostobák az ismeretet?

²³Térjete meg, ha megdorgállak,
és én kiárasztom rátok lelkemet,
megismertetem veletek igéimet.

²⁴Kiáltottam nektek, de vonakodtatok,
kinyújtottam kezem,
de senki sem figyelt.

²⁵Semmibe vettétek minden tanácsomat,
és feddésemmel nem törődtek,

²⁶ezért én is nevetek majd a bajotokon,
kigúnyollak, ha eljön, amitől rettegték,

²⁷ha eljön viharként, amitől rettegték,
és megjön forgószélként a bajotok,
ha eljön rátok a nyomorúság és az ínség.

²⁸Akkor majd kiáltanak hozzám,
de nem válaszolok,
keresnek engem,

de nem találnak meg,

²⁹mert gyűlölték a tudást,
és nem az ÚR félelmét választották;

³⁰nem törődtek tanácsommal,
megvetették minden feddésemet.

³¹Ezért majd tetteik gyümölcsét eszik,
és megcsömörlenek saját terveiktől.

³²Mert az együgyűeket saját ellenkezésük öli meg,
és az ostobákat elbizakodottságuk pusztítja el.

³³De aki rám hallgat, biztonságban lesz
és nyugodtan, mert nem rettentí baj.

2

A bölcsesség Isten útján vezet

¹Fiam, ha megfogadod mondásaimat,
és parancsaimat magadba zárod,

²ha figyelmesen hallgatsz a bölcsességre,
és szívből törekszel értelemre,

³bizony, ha bölcsességért kiáltasz,
és hangosan kéred az értelmet,

⁴ha úgy keresed azt, mint az ezüstöt,
és úgy kutatod, mint az elrejtett kincseket,

⁵akkor megérted, mi az ÚR félelme,
és rájössz, mi az istenismeret.

⁶Csak az ÚR ad bölcsességet,

szájából ismeret és értelem származik.

⁷A becsületeseknek jutalmat tartogat,
pajzsot a feddhetetlenül élőknek.

⁸Vigyáz a törvény ösvényeire,
és híveinek útját megőrzi.

⁹Majd megérted, mi az igazság és a törvény,
a becsületesség és az igazán jó út.

¹⁰Bölcsesség költözik szívedbe,
és az ismeret gyönyörködteti lelked.

¹¹Megfontolás örködik feletted,
értelem oltalmaz téged.

¹²Megment a helytelen úttól,
és az álnokul beszélő embertől;

¹³azoktól, akik elhagyják az egyenes ösvényeket,
és sötét utakon járnak.

¹⁴Örülnek, ha rosszat tehetnek,
vigadnak a gonosz fonákságokon.

¹⁵Ösvényeik görbék,
útjaik hamisak.

¹⁶De a bölcsesség megment a más asszonyától,
a hízelgő szavú idegen nőtől,

¹⁷aki elhagyja ifjúkorának társát,
és megfélekedzik az Isten előtt kötött szövetségről.

¹⁸Mert halálba süllyed a háza,
és útja az árnyak közé.

¹⁹Aki bement hozzá, nem tud visszafordulni,
és nem talál rá az élet ösvényeire.

²⁰Te azért járj a jók útján,
és ügyelj az igazak ösvényeire!

²¹Mert a becsületesek fogják lakni a földet,
és a feddhetetlenek maradnak meg rajta.

²²De a bűnösök kivesznek a földről,
és a hűtlenek kipusztulnak onnan.

3

Az istenfélelem és a bölcsesség áldást hoz

¹Fiam, ne felejtse el tanításomat,
és parancsaimat őrizze meg szíved,

²mert hosszú életet, magas életkort
és jólétet szereznek azok neked!

³A szeretet és hűség ne hagyjon el téged:
kösd azokat a nyakadba,

írd fel a szíved táblájára!

⁴Így találasz kedvességre
és jóindulatra Istennél és embereknél.

⁵Bízzál az Úrban teljes szívből,
és ne a magad eszére támaszkodj!

⁶Minden utadon gondolj rá,

és ő egyengetni fogja ösvényeidet.

⁷Ne tartsd bölcsnek önmagadat,
féld az URat, és kerüld a rosszat!

⁸Gyógyulás lesz ez testednek,
és felüdülés csontjaidnak.

⁹Tiszteld az URat vagyonodból
és egész jövedelmed legjavából,

¹⁰akkor bőségesen megtelnek csúreid,
és must árad sajtóidból.

¹¹Az ÚR intését meg ne vesd, fiam,
és dorgálását meg ne utáld!

¹²Mert akit szeret az ÚR, azt megdorgálja,
de mint apa a fiát, akit kedvel.

¹³Boldog az az ember,
aki megtalálta a bölcsességet,
és az az ember, aki értelmet kap.

¹⁴Mert több haszna van ennek,
mint az ezüstnek,
és nagyobb jövedelme,
mint a színaranynak.

¹⁵Drágább ez a gyöngynél,
és semmi sem fogható hozzá,
amiben kedved leled.

¹⁶Hosszú élet van a jobbában,
baljában pedig gazdagság és dicsőség.

¹⁷Útjai kedves utak,
és minden ösvénye békesség.

¹⁸Élet fája ez azoknak, akik megragadják,
és akik rá támaszkodnak, boldogok.

¹⁹Az ÚR bölcsességgel vetette meg a föld alapját,
értelemmel erősítette meg az eget.

²⁰Az ő tudása által váltak ketté a mélységes vizek,
és harmatoznak a magas fellegek.

²¹Fiam, ne téveszd ezt szem elől,
vigyázz arra, hogy okos és megfontolt légy!

²²Ez élteti lelkedet,
és ékesíti nyakadat.

²³Utadon biztonságban jársz,
és lábadat nem ütöd meg.

²⁴Ha lefekszel, nem rettensz fel,
hanem fekszel, és édesen alszol.

²⁵Nem kell attól félned, hogy hirtelen fölriadsz,
sem attól, hogy viharként rád törnek a bűnösök.

²⁶Mert az ÚRban bizakodhatsz,
és ő megőrzi lábad a csapdától.

²⁷Ne késs jót tenni a rászorulóval,
ha módodban van, hogy megtedd!

²⁸Ha van mit adnod, ne mondd felebarátodnak:

Menj el, jöjj vissza holnap, majd akkor adok!

²⁹Ne koholj rosszat felebarátod ellen,
aki melletted lakik gyanútlanul!

³⁰Ne pörölj ok nélkül olyan emberrel,
aki nem bánt rosszul veled!

³¹Ne irigykedj az erőszakos emberre,
és egyik útját se válaszd!

³²Mert a rossz úton járókat utálja az ÚR,
de a becsületesekkel közösségben van.

³³Az ÚR átka van a bűnösök házában,
de az igazak lakóhelyét megáldja.

³⁴A csúfolódókat ő megcsúfolja,
az alázatosaknak pedig kegyelmet ad.

³⁵Dicsőséget örökölnek a bölcsek,
az ostobáknak pedig nő a gyalázatuk.

4

A bölcsesség felmagasztalja az igazakat

¹Hallgassatok, fiaim, az atyai intésre,
és figyeljete az okos tudományra!

²Mert jó tanulságot adok nektek,
ne hagyjátok el tanításomat!

³Mikor még mint gyermek apámnál voltam,
mint kicsi és egyetlen, anyám mellett,

⁴tanítgatott, és ezt mondta nekem:

Támaszkodjék szavaimra szíved,
tartsd meg parancsaimat, és élni fogsz!

⁵Szerezz bölcsességet, szerezz értelmet,
ne felejtse el szavaimat,
és ne térj el tőlük!

⁶Ne hagyd el, és megőriznek téged,
szerezd, és megoltalmazznak téged!

⁷A bölcsességnek ez a kezdete:

Szerezz bölcsességet,
és minden szerzeményeden szerezz értelmet!

⁸Becsüld nagyra, és felmagasztal téged.

Dicsőséget hoz rád,
ha magadhoz öleled.

⁹Ékes koszorút tesz a fejedre,
díszes koronát ajándékoz neked.

¹⁰Hallgasd meg, fiam,
és fogadd el mondásaimat,
mert megsokasítják életed éveit.

¹¹A bölcsesség útjára tanítottalak,
helyes ösvényen vezettelek téged.

¹²Jártodban semmi sem gátolja lépteidet,
és ha futsz, nem botlasz el.

¹³Ragaszkodj az intelemhez,
ne térj el tőle,

vigyázz reá, mert ez a te életed!

¹⁴A bűnösök ösvényére ne lépj,
ne járj a gonoszok útján!

¹⁵Ne törődj vele, ne menj arra,
kerüld el azt, és menj másfelé!

¹⁶Mert azok aludni sem tudnak,
ha rosszat nem tehetnek,
és elrabolja álmukat,
ha nem vethetnek gáncsolat.

¹⁷Bűnnel szerzett kenyeret esznek,
és erőszakkal szerzett bort isznak.

¹⁸Az igazak ösvénye olyan,
mint a felragyogó világosság,
mely egyre világosabb lesz délig.

¹⁹A bűnösök útja olyan,
mint a sűrű homály;
nem tudják, miben botlanak majd meg.

²⁰Fiam, figyelj szavaimra,
hajtsd füledet mondásaimra!

²¹Ne téveszd szemed elől,
őrizd meg azokat szíved mélyén,

²²mert életet adnak azoknak,
akik megtalálják,
és gyógyulást egész testüknek.

²³Minden féltve őrzött dolognál
jobban óvd szívedet,
mert onnan indul ki az élet!

²⁴Tartsd távol szádtól a csalárdságot,
és távolítsd el ajkadról a hamisságot!

²⁵Szemed előre tekintsen,
és egyenesen magad elé nézz!

²⁶Ügyelj, hogy merre tart a lábad,
akkor minden utad biztos lesz.

²⁷Ne térj le se jobbra, se balra,
tartsd távol lábadat a rossztól!

5

Ne kívánd más asszonyát!

¹Fiam, figyelj bölcsességemre,
hallgasd meg értelmes szavaimat!

²Maradj megfontolt, és ügyelj,
hogyan ajkad okosan szóljon!

³Mert színméz csepeg
a más asszonyának ajkáról,
és ínye simább az olajnál.

⁴De a végén keserű lesz, mint az üröm,
éles, mint a kétélű kard.

⁵Lábai a halál felé visznek,
léptei a holtak hazájába tartanak.

⁶Nem az élet ösvényét járja,
téves úton jár, és maga sem tudja.

⁷Most azért, fiaim, hallgassatok rám,
ne térjete el attól, amit mondok!

⁸Messze kerüld el az ilyen nőt,
ne közelíts háza ajtajához,

⁹különben másoknak kell adnod méltóságodat,
és éveidet a kegyetleneknek;

¹⁰bitorlók élík föl életerődöt,
és kereseted idegen házába kerül.

¹¹Nyögni fogsz majd a végén,
amikor tönkremegy tested és életed.

¹²És ezt mondd:

Miért is gyűlöltem az intést,
miért utáltam szívből a feddést?

¹³Miért nem hallgattam tanítóim szavára,
miért nem figyeltem oktatóimra?

¹⁴Kis híján csúfos bukás lett a részem,
a nép és az egész gyülekezet előtt.

¹⁵A magad kútjából igyál vizet,
és csörgedező vizet a magad forrásából!

¹⁶Ne folyjanak forrásaid az utcára,
és patakjaid a terekre!

¹⁷Egyedül tiéd legyenek,
ne oszd meg másokkal!

¹⁸Legyen forrásod áldott,
és örülj ifjúkorodban elvett feleségednek.

¹⁹Szerelmes szarvasünő és kedves özike ő,
keblei gyönyörködtetnek mindenkor,
szerelmétől mindig mámoros leszel.

²⁰Miért mámorosodnál meg, fiam, a más asszonyától,
miért ölelnéd idegen asszony keblét?

²¹Hiszen az ÚR látja az ember útjait,
és figyeli minden lépését.

²²Saját bűnei fogják meg a bűnöst,
és saját vétkei kötözik meg.

²³Meghal az ilyen, mert nem fogadta meg az intést,
és a sok bolondság megmámorosította.

6

A könnyelműség és a restség szegénységbe visz

¹Fiam, ha kezességet vállaltál felebarátodért,
és kezét adtál egy idegenért,

²ha csapdába estél saját kijelentéseid miatt,
és megfogytak téged saját kijelentéseid,

³akkor így cselekedj, fiam,
hogy megmenekülj,

ha felebarátod kezébe jutottál:

Siess hozzá gyorsan,
és ostromold felebarátodat!
⁴Ne engedj álmod szemednek,
és szunnyadást szempilládnek!
⁵Menekülj, mint a gazella a vadász elől,
és mint a madár a madarász kezéből!

⁶Eredj a hangyához, te rest,
figyeld, hogy mit tesz, és okulj!
⁷Bár nincs vezére,
előljárója vagy uralkodója,
⁸mégis biztosítja a kenyerét nyáron,
begyűjti eledelét aratáskor.
⁹Meddig fekszel, te rest,
mikor hagyod abba az alvást?
¹⁰Még egy kis alvás, egy kis szunnyadás,
összetett kézzel fekvés:
¹¹Így tör rád a szegénység, mint útonálló,
és a szükölködés, mint egy fegyveres ember.

Az álnok embert gyűlöli az ÚR

¹²A mihaszna és rosszindulatú ember
hamis szájjal jár-kelel,
¹³szemével kacsingat, lábával jelt ad,
és ujjával integet.
¹⁴Fonákság van szívében,
rosszat kohol mindenkor,
és viszálykodást szít.
¹⁵Azért hirtelen tör rá a veszedelem,
egy pillanat alatt összetörik menthetetlenül.

¹⁶Hat dolgot gyűlöl az ÚR,
sőt hét dolog utálatos előtte:
¹⁷a nagyravágyó szemek, a hazug nyelv,
az ártatlan vért ontó kezek,
¹⁸a gonosz terveket koholó szív,
a rosszra sietve futó lábak,
¹⁹a hazugságot beszélő hamis tanú
és a testvérek közt viszályt szító ember.

A házasságtörő saját vesztébe rohan

²⁰Őrizd meg, fiam, apád parancsát,
és ne hagyd el anyád tanítását!
²¹Kösd mindenkor a szívedre,
hordozd a nyakadra fűzve!
²²Jártodban vezessen, fektedben őrizzen,
és ha felébredsz, irányítsa gondolataidat!
²³Mert lámpás a parancs,
világosság a tanítás,
az élet útja a figyelmeztető intés.

- ²⁴Ez őriz meg a rossz nőtől,
az idegen nő hízelgő nyelvétől.
- ²⁵Ne kívánd meg szépségét szívedben,
és ne fogjon meg szempilláival!
- ²⁶Mert a parázna nő
csak egy darab kenyérre,
de a férjes asszony
drága életedre vadászik.
- ²⁷Vihet-e valaki tüzet ruhájába rejtve,
hogy meg ne gyulladjon közben a ruhája?
- ²⁸Vagy járhat-e valaki parázson úgy,
hogy a lába meg ne égjen?
- ²⁹Pedig így jár, aki bemegy
felebarátja feleségéhez,
senki sem marad büntetlen, aki megérinti.
- ³⁰Nem vetik meg a tolvajt, ha azért lop,
hogy jóllakják, mert éheznek;
- ³¹mégis hétannyit kell fizetnie, ha rajtakapják,
háza egész vagyonába is kerülhet.
- ³²De aki asszonnyal lesz házasságtörő, az esztelen,
önmagát rontja meg, aki ilyet csinál.
- ³³Csapás és szégyen éri,
gyalázata letörölhetetlen.
- ³⁴Mert a féltékenység haragra lobbantja a férfit,
és ő nem ismer szánalmat a bosszúállás napján.
- ³⁵Nem fogad el semmilyen váltságdíjat,
nem enged, bármennyi ajándékot kínálnak is neki!

7

- ¹Fiam, őrizd meg szavaimat,
és zárd magadba parancsaimat!
- ²Tartsd meg parancsaimat, hogy élj,
tanításomat őrizd, mint a szemed fényét!
- ³Kösd ujjaidra, írd föl szíved táblájára!
- ⁴Mondd a bölcsességnek, hogy a nővéred,
és az értelmet nevezd jó ismerősödnek,
⁵hogy megőrizzen a más feleségétől
és a hízelgő szavú idegen nőtől.
- ⁶Mert háznak az ablakán,
a rácson át kinéztem,
⁷és láttam a tapasztalatlanok között,
észrevettem a fiúk között egy esztelen ifjút.
- ⁸Az utcán járkált, egy utcasarkon,
és megindult a ház felé,
⁹esti alkonyatkor,
a sötét éjszaka közepén.
- ¹⁰Egyszer csak egy asszony termett előtte,
parázna nőnek öltözve, csalfa szívvel.
- ¹¹Fecseg az ilyen és féktelen,
lábai nem nyughatnak otthon,

¹²hol az utcán, hol a tereken van,
és minden sarkon leleselkedik.
¹³A nő megragadta, megcsókolta,
és szemtelen képpel így szólt hozzá:
¹⁴Békeáldozatot kellett bemutatnom,
ma teljesítettem fogadalmimat,
¹⁵azért jöttem ki eléd,
hogyan megkeresselek téged,
és rád találtam!
¹⁶Terítőket terítettem fekhelyemre,
egyiptomi színes szőtteket;
¹⁷illatossá tettem heverőmet
mirhával, aloéval és fahéjjal.
¹⁸Jöjj, ittassodjunk meg a gyönyörtől reggelig,
élvezzük a szerelmet!
¹⁹Mert nincs itthon a férjem,
messze útra ment,
²⁰a pénzes zacskót is magával vitte,
csak holdtöltekor érkezik haza.
²¹Sok beszéddel rá is vette,
hízogó szóval elcsábította.
²²Az meg követte őt oktalanul,
ahogy a marha megy a vágóhídra,
mint egy bilincsbe béklyózott bolond.
²³De végül nyíl hasít a májába.
Úgy jár, mint a kelepcebe siető madár,
amely nem tudja, hogy az az életébe kerül.
²⁴Azért, fiaim, hallgassatok rám,
és figyeljete szavaimra!
²⁵Az ilyen nő útjára ne vezessen szíved,
ne tévedj rá ösvényeire!
²⁶Mert sok embert ejtett el halálra sebezve;
életerős volt mind, akiket meggyilkolt.
²⁷Háza a holtak hazájába vezet,
levisz a halál kamráiba.

8

A bölcsesség mindennél nagyobb kincs

¹Nem kiált-e a bölcsesség,
nem hallatja-e szavát az értelem?
²Kiáll a magaslatok ormára,
az útra, a keresztutakra.
³A városba vivő kapuknál,
a bejáratoknál hangosan kiált.
⁴Hozzátok kiáltok, férfiak,
szavam az emberekhez szól.
⁵Legyetek okosak, ti együgyűek,
legyetek értelmesek, ti ostobák!
⁶Hallgassatok rám,
mert fontos dolgokat mondok,

ha felnyitom ajkamat,
helyes, amit mondok.

⁷Mert szám igazságot szól,
ajkam utálja a gonoszt.

⁸Számnak minden szava igaz,
nincs bennük csalárdság vagy hamisság.

⁹Mind világosak az értelmesekek,
és az ismeretre vágyóknak érthetők.

¹⁰Intésemet fogadjátok el, ne az ezüstöt,
inkább a tudást, mint a színaranyat!

¹¹Mert értékesebb a bölcsesség az igazgyöngynél,
és nem fogható hozzá semmiféle drágaság.

¹²Én, a bölcsesség, együtt lakom az okossággal,
és nálam van a megfontolt tudás.

¹³Aki féli az URat, gyűlöli a rosszat.
A kevélyt és a kevélységet, a helytelen utat
meg az álnok beszédet gyűlölöm.

¹⁴Enyém a tanács és a jutalom,
én vagyok az értelem,
enyém a hatalom.

¹⁵Általam uralkodnak a királyok,
és rendelkeznek igazságosan a fejedelmek.

¹⁶Általam vezetnek a vezérek,
és ítélik igazságosan az előljárók.

¹⁷Szeretem azokat, akik engem szeretnek,
megtalálnak engem, akik keresnek.

¹⁸Gazdagság és megbecsülés van nálam,
maradandó vagyon és igazság.

¹⁹Gyümölcsöm drágább az aranytól,
a színaranytól is,
és jövedelmem a színezüstenél.

²⁰Az igazság ösvényén járok
és a törvénynek az útjain,

²¹hogy örökséget adjak
az engem szeretőknek,
és megtöltsem kincstárukat.

²²Az ÚR útjának kezdetén alkotott engem,
művei előtt réges-régen.

²³Az ősidőkben formált engem,
kezdetben, mielőtt a föld létrejött.

²⁴Mikor még nem voltak mélységek, megszülettem,
mikor még nem voltak tele a források vízzel.

²⁵Mielőtt a hegyek helyükre kerültek,
a halmok létrejötte előtt megszülettem;

²⁶amikor még nem alkotta meg
a földet, a rónákat,
még a világ legelső porszemét sem.

²⁷Ott voltam, amikor megszilárdította az eget,

amikor kimérte a látóhatárt a mélység fölött.

²⁸Amikor megerősítette

odafönt a fellegeket,

amikor felbuzogtak

a mélység forrásai,

²⁹amikor határt szabott a tengernek,

hogy a víz át ne léphesse partját,

amikor kimérte a föld alapjait,

³⁰én már mellette voltam, mint kedvence,

és gyönyörűsége voltam mindennap,

színe előtt játszadoxva mindenkor.

³¹Játszadoxtam földje kerekiségén,

és gyönyörködtem az emberekben.

³²Ezért, fiaim, hallgassatok rám,

mert boldogok, akik megőrzik útjaimat!

³³Hallgassatok az intésre,

hogy bölcssek legyetek,

és ne hanyagoljátok el azt!

³⁴Boldog ember az, aki hallgat rám,

ajtóm előtt vigyázva minden nap,

ajtófélfáimat őrizve.

³⁵Mert aki engem megtalál,

az életet találja meg,

és kegyelmet nyer az Úrtól.

³⁶De aki vétkezik ellenem, magának árt,
gyűlölőim mind a halált szeretik.

9

A bölcsesség és a balgaság hívogatása

¹A bölcsesség házat épített magának,
hét oszlopot faragott hozzá.

²Levágta marháját,

megfűszerezte borát,

és megerítette asztalát.

³Lányokat küldött ki, hogy így kiáltsanak
a város magasán fekvő pontjain:

⁴Aki tapasztalatlan, térjen be ide!

Az esztelennek pedig ezt mondja:

⁵Jöjjetek, egyetek a kenyereimből,

és igyatok fűszerezett boromból!

⁶Hagyjátok el az együgyűséget, és éltek,
járjatok az értelem útján!

⁷Aki meginti a csúfolódót,

maga fog pironkodni,

aki megfeddi a bűnöst,

magát szennyezi be.

⁸Ne fedd meg a csúfolódót,

mert meggyűlöl téged,

de fedd meg a bölcsset,

az szeretni fog téged!

⁹Adj a bölcsnek, és még bölcsebb lesz,
tanítsd az igazat,
és ő gyarapítja tudását!

¹⁰A bölcsesség kezdete az Úrnak félelme,
és a Szentnek a megismerése ad értelmet.

¹¹Mert általam sokasodnak meg napjaid,
és gyarapodnak életed évei.

¹²Ha bölcs vagy, magadnak vagy bölcs,
ha csúfolódó vagy, magad vallod kárát.

¹³A balgaság fecsegő asszony,
együgyű, és semmit sem tud.

¹⁴Kiül háza ajtajába
egy székre a város magaslatán.

¹⁵Igy szólítja meg az arra járókat,
akik egyenes ösvényeken járnak:

¹⁶Aki tapasztalatlan, térjen be ide!
Az esztelennek pedig ezt mondja:

¹⁷A lopott víz édes,
az eldugott kenyér kedves.

¹⁸De nem tudják, hogy az árnyak vannak ott,
és vendégei a holtak hazájának mélyére kerülnek.

10

A bölcsesség gyümölcse igazság

¹Salamon példabeszédei.

A bölcs fiú örömet szerez apjának,
az ostoba fiú azonban szomorúsága anyjának.

²Nem használnak a bűnnel szerzett kincsek,
de az igazság megment a haláltól.

³Nem hagyja az ÚR éhezni az igaz embert,
de a bűnösök mohóságát elveti.

⁴Aki lustán dolgozik, elszegényedik,
de a szorgalmas munka meggazdagít.

⁵Aki nyáron gyűjt, az eszes fiú,
de aki aratáskor alszik,
az szégyellni való.

⁶Áldások szállnak az igaz fejére,
a bűnösök szája pedig erőszakot rejteget.

⁷Az igaznak az emlékezete áldott,
de a bűnösök neve semmivé lesz.

⁸A bölcs szívű megfogadja a parancsokat,
a bolond beszédű pedig elbukik.

⁹Aki feddhetetlenül él, biztonságban él,
de aki görbe úton jár, arról kitudódik az.

¹⁰Aki kacsingat, fájdalmat okoz,
a bolond beszédű pedig elbukik.

¹¹Életnek forrása az igaz ember szája,

de a bűnösök szája erőszakot rejteget.

¹²A gyűlölet vizályt teremt,
de minden hűtlenséget eltakar a szeretet.

¹³Az értelmes ember ajkán
bölcesség található,

de bot való az esztelen hátára.

¹⁴A bölcsek tartózkodók tudásukkal,
a bolondot pedig hamar
romlásba viszi a szája.

¹⁵A gazdagnak a vagyon az erős városa,
a nincsteleneknek romlásuk a szegénység.

¹⁶Az igaznak a keresetéből élet lesz,
a bűnösnek a jövedelméből vétek.

¹⁷Az élet ösvényén jár,
aki megfogadja az intést,
de tévelyegni fog,
aki megveti a dorgálást.

¹⁸Gyűlöletet rejteget a hazug ajak,
és rágalmakat terjeszt az ostoba.

¹⁹A sok beszédnél elkerülhetetlen a tévedés,
de az eszes ember vigyáz a beszédre.

²⁰Színezüst az igaz ember nyelve,
a bűnösöknek a szíve is keveset ér.

²¹Az igaznak az ajka sokakat vezet,
a bolondok pedig meghalnak esztelenségük miatt.

²²Az ÚR áldása gazdagít meg,
a gyarapodást nem lehet erőltetni.

²³Az ostobának a galádságban telik öröme,
az értelmes embernek pedig a bölcességben.

²⁴Utoléri a bűnöst az, amitől retteg,
az igazak kívánsága pedig teljesül.

²⁵Ha ráfúj a forgószelel a bűnösre, nincs többé,
de az igaz örökké tartó alapon áll.

²⁶Amilyen az ecet a fognak
és a füst a szemnek,
olyan a rest a megbízóinak.

²⁷Az ÚR félelme gyarapítja a napokat,
de a bűnösök esztendei megrövidülnek.

²⁸Az igazak várákozása öröme forduló,
de a bűnösök reménysége semmivé lesz.

²⁹Az Úrnak útja a feddhetetlenek erőssége,
de a gonosztevőknek romlás.

³⁰Az igaz soha meg nem inog,
de a bűnösök nem maradnak meg a földön.

³¹Az igaz ember szája bölcességet áraszt,
az álnok nyelvet azonban kivágják.

³²Az igaz ember ajka kedvesen tud szólni,
a bűnösök szája pedig csak álnokul.

11

Az igazság áldást ad, a bűn átkot

¹A hamis mérleget utálja az ÚR,
de a pontos súlyt kedveli.

²Ha jön a kevelység, jön a szégyen is,
a szerénységgel pedig bölcsesség jár együtt.

³A becsületeseket feddhetetlenség vezet,
de a hűtleneket elpusztítja romlottságuk.

⁴Nem használ a vagyon a harag napján,
az igazság azonban megment a haláltól.

⁵A feddhetetlenek útját
igazságuk egyengeti,
de a bűnös elbukik bűnössége miatt.

⁶A becsületeseket megmenti igazságuk,
de a hűtleneket rabul ejti
saját mohóságuk.

⁷Ha meghal a bűnös ember,
odalesz a reménysége,
és odalesz az erősökhöz fűzött várakozása is.

⁸Az igaz megmenekül a nyomorúságból,
helyére pedig a bűnös jut.

⁹Tönkreteszi szavaival felebarátját az elvetemült,
de az igazak tudásuk által megmenekülnek.

¹⁰Vigad a város az igazak javán,
és ujjong a bűnösök pusztulásán.

¹¹A becsületesek áldása építi a várost,
de a bűnösök szája romlásba dönti.

¹²Kigúnyolja felebarátját az esztelen,
az értelmes ember pedig hallgat.

¹³A rágalmozó titkokat tár fel,
de a hűséges lélek leplezi a dolgot.

¹⁴Vezetés nélkül elbukik a nép,
de segítséget jelent, ha sok a tanácsadó.

¹⁵Igen rosszul jár,
aki idegenért vállal kezességet,
de biztonságban marad,
aki gyűlöli a jótállást.

¹⁶A kedves asszony
a tisztességhez ragaszkodik.

Az erőszakos emberek
a gazdagsághoz ragaszkodnak.

¹⁷Önmagával tesz jót a szeretet embere,
a kegyetlen pedig saját magának árt.

¹⁸A bűnös hamis keresményt szerez,
de igaz bérhez jut az, aki igazságot vet.

¹⁹Aki ragaszkodik az igazsághoz,
az az életre jut,
de aki a rosszat hajhássza, az a halálra.

²⁰Utálja az ÚR az álnok szívűeket,
de kedveli azokat,

akiknek útja feddhetetlen.

²¹Kezet rá, hogy nem marad
büntetlenül a gonosz!

De az igazak utódai megmenekülnek.

²²Mint disznó orrában az aranykarika,
olyan a szép asszony, ha nincs jó ízlése.

²³Az igazak csak jóra várhatnak,
a bűnösök pedig csak haragot remélhetnek.

²⁴Van, aki bőven osztogat,
mégis gyarapszik,
más meg szűken méri a járandóságot,
mégis ínségbe jut.

²⁵Az ajándékozó bővelkedik,
és aki mást felüdít, maga is felüdül.

²⁶Átkozza azt a nép,
aki búzáját visszatartja,
de áldás száll annak a fejére, aki eladja.

²⁷Aki jóra törekszik, jóakaratot szerez,
de eljön a rossz arra, aki azt hajhássza.

²⁸Elbukik, aki gazdagságában bízik,
de az igazak virulnak, mint a lomb.

²⁹Aki kárt okoz háza népének, szelet örököl,
és szolgája lesz a bölcsnek a bolond.

³⁰Az igaz gyümölcse életnek a fája,
és a bölcs lelkeket nyer meg.

³¹Bizony, az igaz is elnyeri jutalmát a földön,
hát még a bűnös és vétkes ember!

12

A bölcs és a bolond viselkedése

¹Aki szereti az intelmet,
szereti a tudást,
aki pedig gyűlöli a feddést,
az ostoba marad.

²A jó ember jóakaratot nyer az Úrtól,
de az alattomos embert ő bűnösnek tartja.

³Nem áll szilárdan a bűnösen élő ember,
de az igazak gyökere mozdíthatatlan.

⁴A derék asszony urának koronája,
de mint a csontszú, olyan a szégyentelen.

⁵Az igazak gondolatai helyesek,
a bűnösök szándékai csalárdak.

⁶A bűnösök szavai vérszomjasak,
de a becsületeseket megmenti beszédük.

⁷Romlás éri a bűnösöket, és odalesznek,
de az igazak háza megmarad.

⁸Értelmének megfelelően dicsérik az embert,
a fondorlatos szívűt pedig megvetik.

⁹Jobb annak, akit lebecsülnek,
de szolgája van,

mint annak, aki dicsekszik,
de alig van kenyere.

¹⁰Az igaz törődik még állatjának kívánságával is,
a bűnösnek még az irgalma is kegyetlen.

¹¹Aki műveli földjét, jóllakik kenyérrel,
de aki hiábavalóságokat hajszol, az esztelen.

¹²A bűnös a gonoszsággal szerzett zsákmányra vágyik,
az igazak mégis gyökeret vernek.

¹³A vétkes ajak veszedelmes csapda,
de az igaz kikerül a bajból.

¹⁴Amit mond az ember,
annak a gyümölcséből lakik jól,
és amit tesz az ember,
azt fizetik neki vissza.

¹⁵A bolond helyesnek tartja a maga útját,
a bölcs pedig hallgat a tanácsra.

¹⁶A bolond bosszúsága azonnal kitudódik,
az okos pedig leplezi szégyenét.

¹⁷Aki igazán szól, az igazat mondja el,
a hamis tanú pedig a csalárdságot.

¹⁸Van, akinek a fecsegése
olyan, mint a tördöfés,
a bölcsnek nyelve pedig gyógyít.

¹⁹Az igaz ajak mindig állhatatos,
a hazug nyelv pedig egy pillanatig sem az.

²⁰Csalárdság van azok szívében, akik a rosszon fáradoznak,
de akik tanácsukkal békére intenek, azok szívében öröm.

²¹Nem éri az igazat semmi veszedelem,
de a bűnösök élete bajjal lesz tele.

²²Utálja az ÚR a hazug ajkat,
de a helyesen élőket kedveli.

²³Az okos ember nem fitogtatja tudását,
az esztelen pedig kérkedik bolondságával.

²⁴A szorgalmasak uralkodni fognak,
a lusta pedig robotolni fog.

²⁵Aki aggódik szívében, az levertté lesz,
a jó szó viszont felvidíti.

²⁶Az igaz utat tud mutatni másnak is,
a bűnösöket pedig tévelygésbe viszi saját útjuk.

²⁷A lusta a vadászsákmányt sem süti meg,
pedig drága kincse az embernek a szorgalom.

²⁸Az igazság ösvényén élet van,
és útja nem a halál felé vezet.

13

¹A bölcs fiú megfogadja az apai intést,
de a csúfolódó nem hallgat a dorgálásra.

²Amit mond az ember,
annak a gyümölcsével lakik jól,
a hűtlenek mégis erőszakra vágynak.

- ³Aki vigyáz a szájára, megtartja életét,
aki feltátja száját, arra romlás vár.
- ⁴Vágyakozik a lusta lelke, de hiába,
a szorgalmas lelke pedig bővelkedik.
- ⁵Gyűlöli az igaz a hazug beszédet,
a bűnös pedig szégyent és gyalázatot okoz.
- ⁶Az igazság megtartja a feddhetetlenül élőket,
a bűn pedig elbuktatja a vétkeket.
- ⁷Van, aki gazdagnak mutatja magát,
pedig semmije sincs;
van, aki szegénynek,
pedig nagy a vagyona.
- ⁸A gazdagság az ember életének váltságdíja lehet,
a szegény pedig fenyegetést sem hall.
- ⁹Az igazak világossága vígan ég,
de a bűnösök lámpása kialszik.
- ¹⁰A kevélységből csak civódás lesz,
de a tanács megfogadásában bölcsesség van.
- ¹¹A könnyen szerzett vagyon elfogy,
de aki keze munkájával gyűjt, az gyarapodik.
- ¹²A hosszú várakozás beteggé teszi a szívet,
de a beteljesült kívánság az élet fája.
- ¹³Aki megveti az ígét, eladósodik miatta,
de aki tiszteli a parancsolatokat,
elnyeri jutalmát.
- ¹⁴A bölcs tanítás az élet forrása
a halál csapdáinak kikerülésére.
- ¹⁵A jóindulat kedvessé tesz,
de a hűtlenek útja
saját romlásukat okozza.
- ¹⁶Minden eszes ember okosan cselekszik,
de az esztelen bolondságot terjeszt.
- ¹⁷A gonosz küldött romlásba dönt,
de a megbízható követ gyógyulást szerez.
- ¹⁸Szegénység és gyalázat éri azt,
aki megveti az intést,
de tisztelik azt,
aki megfogadja a feddést.
- ¹⁹A beteljesült kívánság
jólesik az embernek,
az ostobának pedig utálatos
eltérni a rossztól.
- ²⁰Aki bölcseséggel jár, bölcsé lesz,
az ostobák barátja pedig romlottá lesz.
- ²¹A vétkeket üldözi a baj,
az igazaknak pedig szép jutalmuk lesz.
- ²²A jó ember örökséget hagy
még unokáinak is,
a vétkes vagyona pedig az igazra vár.
- ²³Sok eledelt terem a szegények szántóföldje,

de van, akit tönkretesz a törvénytelenység.

²⁴Aki kíméli botját, gyűlöli a fiát,
de aki szereti, idejében megfenyíti.

²⁵Az igaz jóllakásig ehet,
de a bűnösök hasa éhen marad.

14

A bölcsesség és a balgaság kétféle gyümölcse

¹Az asszonyi bölcsesség építi a házat,
a bolondság pedig a maga kezével rombolja le.

²Aki egyenes úton jár, féli az URat,
de aki letéved útjairól, az megveti őt.

³A bolond szájából gőg sarjad,
de a bölcsüket megőrzi ajkuk.

⁴Ha nincsenek barmok, üres a jászol,
de bő a termés, ha erős az ökör.

⁵Az igaz tanú nem hazudik,
de a hamis tanú hazugságot beszél.

⁶Hiába keresi a csúfolódó a bölcsességet,
az értelmes embernek azonban
könnyű a megismerés.

⁷Térj ki az ostoba útjából,
mert nem szerzel ajkáról tudást!

⁸Az okos azért bölcs, mert érti a dolgát,
az ostobát pedig rászedi saját bolondsága.

⁹A bolondokat csúffá teszi a vétek,
de a becsületes emberek közt jóakarát van.

¹⁰A szív ismeri a maga keserűségét,
és örömébe sem avatkozhat idegen.

¹¹A bűnösök háza népe kipusztul,
de a becsületesek sátrának lakói virulni fognak.

¹²Van út, amely egyenesnek látszik az ember előtt,
de végül a halálba vezet.

¹³Nevetés közben is fájhat a szív,
és az öröm vége is lehet bánat.

¹⁴A romlott szívű
azt kapja, amit megérdemel,
meg a jó ember is tettei gyümölcset.

¹⁵A tapasztalatlan mindent elhisz,
de az okos vigyáz a lépésére.

¹⁶A bölcs fél a rossztól, és elkerüli,
az ostoba féktelen és elbizakodott.

¹⁷A hirtelen haragú bolondságot követ el,
és az alattomos embert gyűlölik.

¹⁸Bolondságot örökölnek az együgyűek,
az okosakat pedig tudás ékesíti.

¹⁹Le fognak borulni a rosszak a jók előtt,
és a bűnösök az igaz ember kapuja előtt.

²⁰A szegényt még barátja is gyűlöli,
de a gazdagot sokan szeretik.

- ²¹Aki megveti felebarátját, vétkezik,
de aki az alázatosokon könyörül, boldog lesz.
- ²²Tévelyegnek, akik rosszat akarnak,
a szeretet és a hűség pedig jót akar.
- ²³Minden munkának megvan a maga haszna,
de akinek csak a szája jár, az ínségbe jut.
- ²⁴A bölcseknek koronája a gazdagság,
de az ostobák bolondsága csak bolondság.
- ²⁵Életeket ment meg az igaz tanú,
de aki hazugságot beszél, az csaló.
- ²⁶Aki az URat féli,
annak erős oltalma van,
fiainak is menedéke lesz az.
- ²⁷Az Úrnak félelme az élet forrása
a halál csapdájának kikerülésére.
- ²⁸Nagy nép ad a királynak méltóságot,
de ha elfogy a nemzet,
elvész az uralkodó is.
- ²⁹A türelmes ember telve értelemmel,
a türelmetlen pedig bolondnak bizonyul.
- ³⁰A szelíd szív élteti a testet,
az indulat viszont rothasztja a csontokat.
- ³¹Aki elnyomja a nincstelent, gyalázza Alkotóját,
aki pedig könyörül a szegényen, az dicsőíti.
- ³²A maga gonoszsága miatt
bukik el a bűnös,
de vigaszt kap az igaz,
ha halálán van is.
- ³³Az értelmes ember szívében
bölcesség lakik,
de az is kitudódik,
hogyan mi van az ostobákéban.
- ³⁴Az igazságosság felmagasztalja a népet,
a bűn pedig gyalázatukra van a nemzeteknek.
- ³⁵Jóindulattal van a király
az értelmes szolga iránt,
de haragja sújtja a haszontalant.

15

A bölcs ember osztályrésze élet, a bolondé halál

- ¹A higgadt válasz elhárítja az indulatot,
de a bántó beszéd haragot támaszt.
- ²A bölcsek nyelve jól alkalmazza a tudást,
az ostobák szája meg balgaságot áraszt.
- ³Mindenen rajta tartja szemét az ÚR,
a gonoszakat és a jókat egyaránt figyeli.
- ⁴A szelíd nyelv olyan, mint az élet fája,
a romlott pedig összetöri a lelket.
- ⁵A bolond utálja az apai intést,
de az okos elfogadja a dorgálást.

⁶Az igaz házában nagy kincs van,
a bűnösnek pedig jövedelme okozza a vesztét.

⁷A bölcsek ajka hinti a tudást,
az ostobáknak a szíve sem tiszta.

⁸A bűnösök áldozatát utálja az ÚR,
de a becsületesek imádságát kedveli.

⁹Utálja az ÚR a bűnös útját,
de szereti az igazságra törekvőt.

¹⁰Rosszul esik az intés annak,
aki letér az ösvényről,
pedig meghal az,
aki gyűlöli a dorgálást.

¹¹A halál és az enyészet helye is
az ÚR előtt van,
mennyivel inkább az emberek szíve!

¹²Nem szereti a csúfolódó, ha feddik,
és nem jár a bölcsekhez.

¹³Az örvendező szív megszépíti az arcot,
a bánatos szív pedig összetöri a lelket.

¹⁴Az értelmes szív tudásra törekszik,
az ostobák szája pedig bolondságon rágódik.

¹⁵A csüggedőnek mindig rossz napja van,
a jókedvűnek pedig mindig ünnepe.

¹⁶Jobb a kevés az ÚR félelmével,
mint a sok kincs, ha nyugtalanság jár vele.

¹⁷Jobb egy tányér főzelék ott,
ahol szeretet van,
mint a hizlalt ökör,
ahol gyűlölet van.

¹⁸Az indulatos ember vizályt szít,
a türelmes pedig lecsendesíti a perpatvart.

¹⁹A lusta útja olyan, mint a tövises sövény,
a becsületesek ösvénye pedig egyenes.

²⁰A bölcs fiú örömet szerez apjának,
az ostoba ember pedig megveti anyját.

²¹A bolondság az esztelen ember öröme,
de az értelmes egyenes úton jár.

²²Meghiúsulnak a tervek,
ha nincs tanácskozás,
de megvalósulnak, ha van sok tanácsadó.

²³Örül az ember, ha válaszolni tud,
és milyen jó az idején mondott szó!

²⁴Az értelmes ember életútja fölfelé visz,
kikerülve a holtak hazáját odalent.

²⁵A gőgösök házáat összedönti az ÚR,
de megszilárdítja az özvegyek határát.

²⁶Utálatosak az ÚR előtt
a gonosz gondolatok,
de tiszták a kedves szavak.

²⁷Kárt okoz saját házának a nyerészkedő,

de aki gyűlöli a vesztegetést, az élni fog.

²⁸Az igaz megfontolja szívében,
 hogy mit mondjon,
 a bűnösök szájából pedig árad a rossz.

²⁹Távol van az ÚR a bűnösöktől,
 de az igazak imádságát meghallgatja.

³⁰A csillogó szemek
 megörvendeztetik a szívet,
 a jó hír felüdíti a testet.

³¹Akinek a füle hallgat
 az életre való feddésre,
 az a bölcsék között marad.

³²Aki semmibe veszi az intést,
 önmagának árt,
 aki pedig hallgat a dorgálásra,
 értelmessé válik.

³³Az ÚR félelme bölcsességre int,
 és aki tisztességet akar,
 előbb legyen alázatos!

16

Az ÚR szereti a benne bízókat

¹Az emberi értelem tervezget,
 de az ÚR adja meg,
 hogy mit mondjon a nyelv.

²Minden útját helyesnek tartja az ember,
 de az ÚR megvizsgálja a lelkeket.

³Bízd az Úrra dolgaidat,
 akkor teljesülnek szándékaid.

⁴Mindent rendeltetésének megfelelően
 készített az ÚR,

még a bűnöst is: a veszedelem napjára.

⁵Utál az ÚR minden fölfuvalkodott szívűt:
 kezet rá, hogy nem marad büntetlen!

⁶Szeretettel és hűséggel
 jóvá lehet tenni a bűnt;
 az Úrnak félelme távol tart a rossztól.

⁷Akinek életútját kedveli az ÚR,
 azt még ellenségeivel is összebékíti.

⁸Jobb az igaz úton szerzett kevés,
 mint a törvénytelenül szerzett nagy jövedelem.

⁹Az embernek az értelme terveli ki útját,
 de az ÚR irányítja járását.

¹⁰Kijelentés hangzik a király ajkáról:
 nem szabad téves ítéletet mondania.

¹¹Az ÚRé az igaz mérleg és mérőserpenyő,
 az ő művei a zacskóban tartott súlyok.

¹²Utálniuk kell a királyoknak
 a bűnös tetteket,
 mert igazság teszi szilárddá a trónt.

¹³A királyoknak kedves az igaz szó,
és szeretik azt, aki őszintén beszél.

¹⁴A király haragja a halál követe,
de a bölcs ember kiengeszteli azt.

¹⁵A király arcának ragyogása életet,
jóakarata olyan,
mint a tavaszi esőt hozó felleg.

¹⁶Mennyivel jobb bölcsességet szerezni, mint aranyat,
és értelmet szerezni, mint színezüstöt!

¹⁷A becsületes emberek útja
kikerüli a veszélyt,
életét tartja meg, aki útjára vigyáz.

¹⁸Az összeomlást gög előzi meg,
a bukást pedig felfuvalkodottság.

¹⁹Jobb szelíd lelkűnek lenni
az alázatosok közt,
mint zsákmányon osztozni
a gögösök közt.

²⁰Aki megérti az ígét, annak jó dolga lesz,
és boldog az, aki bízik az Úrban.

²¹A bölcs szívűt értelmesnek nevezik,
a nyájas ajkak gyarapítják a tudást.

²²Élet forrása az értelem annak, akinek van,
de a bolondot még inteni is bolondság.

²³A bölcs szívű értelmesen beszél,
és ajkával is gyarapítja a tudást.

²⁴Lépes méz a kedves beszéd:
édes a léleknek és gyógyulás a testnek.

²⁵Van út, amely az ember előtt
egyenesnek látszik,
de végül a halálba vezet.

²⁶A munkás önmagáért fáradozik,
mert szája kényszeríti rá.

²⁷A mihaszna ember gonoszul áskálódik,
és ajka olyan, mint a perzselő tűz.

²⁸Az álnok ember vizsályt támaszt,
a rágalmazó szétválasztja a barátokat is.

²⁹Az erőszakos ember rászedi felebarátját,
és nem a jó úton vezet.

³⁰Aki behunyja szemét,
álnokságot tervez,
aki összeszorítja ajkát,
gonoszságot hajt végre.

³¹Ékes korona az ősz haj,
az igazság útján található.

³²Többet ér a türelmes ember a hősnél,
és az indulatán uralkodó annál,
aki várost hódít.

³³Az ember végzi a sorsvetést,
de mindig az Úrtól való a döntés.

17

A bölcs ember meggondolja, mit beszél

¹Jobb egy darab száraz kenyér ott,
ahol békesség lakik,
mint ha zsíros falatokkal van tele a ház,
de veszekednek benne.

²Az eszes szolga fölėje kerül
a haszontalan fiúnak,
és a testvérekkel együtt
osztozik az örökségben.

³Az ezüsthöz tégely kell,
az aranyhoz olvasztókemence,
de a szívek vizsgálója az ÚR.

⁴A gonosztevő az álnok ajakra figyel,
a hazug a gonosz nyelvre ügyel.

⁵Aki gúnyolja a szegényt,
Alkotóját gyalázza,
és aki a veszedelemnek örül,
nem marad büntetlen.

⁶Az öregek koronája: az unokák,
és a fiak ékessége: az atyák.

⁷Nem illik a bolondhoz
a választékos beszéd,
de az előkelőhöz sem a hazug beszéd.

⁸Drágakőnek véli ajándékát, aki adja,
amellyel célt ér, bárhova forduljon is vele.

⁹Aki szeretetre törekszik,
fátyolt borít a vétekre,
de aki folyton arról beszél,
elszakad a barátjától.

¹⁰Jobban megrendíti a dorgálás
az értelmes embert,
mint száz botütés az ostobát.

¹¹Csak pártütésre törekszik a rossz ember,
de kegyetlen követet küldenek ellene.

¹²Inkább a fiát vesztett medvével
találkozzék az ember,
mint egy ostobával, amikor megzavarodik.

¹³Aki rosszal fizet a jóért,
annak a házából nem távozik el a baj.

¹⁴A viszály kezdete olyan,
mint amikor megindul az árvíz,
azért tartsd távol magad
a perpatvartól, mielőtt kitör.

¹⁵Aki igaznak mondja a bűnöst,
és aki bűnösnek mondja az igazat:
mindkettőjüket egyaránt utálja az ÚR.

¹⁶Mire jó a pénz az ostoba kezében?
Vehet-e bölcsességet,

akinek nincs esze?

¹⁷Mindig szeret a barát,
de testvérré a nyomorúságban válik.

¹⁸Esztelen ember, aki kezet ad,
és kezességet vállal a barátjáért.

¹⁹A bünt szereti, aki veszekedni szeret,
és aki kérkedik,
a saját romlását keresi.

²⁰Az álnok szívű embernek
nem lesz jó vége,
és a csalárd nyelvű bajba kerül.

²¹Az ostoba bánatot okoz szülőjének,
és nem tud örülni a bolondnak az apja.

²²A vidám szív a legjobb orvosság,
a bánatos lélek pedig
a csontokat is kiszárítja.

²³A bűnös elfogadja
a megvesztegetést,
és elferdíti az igazság ösvényét.

²⁴Az értelmes ember előtt
ott van a bölcsesség,
de az ostoba szeme
a föld végén kalandozik.

²⁵Az ostoba fiú bosszantja apját,
és keseríti anyját.

²⁶Nem való megbírságotlani az igaz embert,
és megverni az előljárót, ha becsületes.

²⁷A tudós ember takarékoskodik beszédével,
és aki értelmes, az higgadt lelkű.

²⁸Még az ostobát is bölcsnek gondolják, ha hallgat,
és értelmesnek azt, aki csukva tartja a száját.

18

¹A különc a maga kívánsága után jár,
és hadakozik minden jóra való dolog ellen.

²Az ostoba nem leli kedvét az értelemben,
csak saját eszének fitogtatásában.

³Ahová bűnös érkezik,
oda megérkezik a megvetés is,
és a szégyentelenséggel együtt jár a gyalázat.

⁴Mély víz az ember szájának beszéde,
áradó patak, bölcsesség forrása.

⁵Nem jó a bűnösnek kedvezni,
sem jogaiból kiforgatni az igaz embert.

⁶Az ostoba ajka perpatvart okoz,
és szája vereséget idéz elő.

⁷Az ostobának saját szája a romlása,
és saját ajkai ejtik csapdába őt.

⁸A rágalmazó szavai, mint a jó falatok,
behatolnak a test belsejébe.

⁹Aki munkájában hanyag,
az testvére annak, aki tönkretesz.

¹⁰Erős torony az ÚR neve,
oda fut az igaz, és védelmet talál.

¹¹A gazdagnak a vagyon az erős városa,
magas várfalnak képzeli.

¹²Akire romlás vár,
annak fölfuvalkodik a szíve,
de akire dicsőség, az alázatos.

¹³Aki arra felel, amit meg sem hallgatott,
azt bolondnak tartják, és megpirongatják.

¹⁴Az ember lelke elviseli a szenvedést,
de ha a lélek összetörik,
azt el lehet-e hordozni?

¹⁵Az értelmes ember szíve ismeretet szerez,
és a bölcsek füle ismeretre törekszik.

¹⁶Az ajándék tág teret nyit az ember előtt,
és az előkelők elé juttatja.

¹⁷Igaznak látszik az,
aki először szól a perben,
de sorra kerül ellenfele is,
és megcáfolja.

¹⁸A sorsvetés megszünteti a viszálykodást,
és szétválasztja az erőszakosakat.

¹⁹A rászedett testvér hozzáférhetlenebb az erős városnál,
és a viszály olyan, mint városkapun a zár.

²⁰Amit mond az ember,
annak a gyümölcséből
fog jóllakni a teste,
és amit a beszéde terem,
azzal kell jóllaknia.

²¹Élet és halál van a nyelv hatalmában,
amelyiket szereti az ember,
annak a gyümölcsét eszi.

²²Aki jó feleséget talált, kincset talált,
és elnyerte az ÚR jóakarátát.

²³Könyörögve szól a szegény,
de a gazdag keményen válaszol.

²⁴Van ember, aki bajba juttatja felebarátait,
de van olyan barát,
aki ragaszkodóbb a testvérnél.

19

A kegyes szegénység lelkileg gazdagít

¹Jobb a feddhetetlenül élő szegény,
mint az álnok beszédű ostoba.

²Ismeret nélkül az igyekezet sem jó,
és aki nagyon siet, könnyen letér az útról.

³Az embert a saját bolondsága vezeti félre,
mégis az ÚR ellen zúgolódik a szíve.

⁴A vagyon sok barátot szerez,
a nincstelentől a barátja is elválik.

⁵Nem marad büntetlen a hamis tanú,
és nem menekül meg,
aki hazugságot beszél.

⁶Sokan hízelegnek az előkelő embernek,
és az ajándékozónak mindenki barátja.

⁷A szegényt a testvérei is mind gyűlölik,
még inkább eltávolodnak tőle barátai;
szavaival unszolja őket, de hiába.

⁸Aki értelmet szerez, önmagát szereti,
aki megőrzi tudását, megtalálja a jót.

⁹Nem marad büntetlen a hamis tanú,
és elpusztul, aki hazugságot beszél.

A rest és csúfolódó embert utoléri a büntetés

¹⁰Nem illik az ostobához a fényűzés,
sem a szolgálhoz az uralkodás a vezetőkön.

¹¹Az értelmes ember türelmes,
díszére válik, ha megbocsátja a vétket.

¹²Ha a király haragszik, olyan,
mintha oroszlán morogna,
de jóakarata olyan,
mint a fűre hulló harmat.

¹³Apjának szerencsétlensége az ostoba fiú,
és mint a szüntelen csepegő háztető,
olyan a zsémbes asszony.

¹⁴A ház és a vagyon apai örökség,
de az Úrtól van az okos feleség.

¹⁵A restség mély álomba merít,
és a lusta ember éhezik.

¹⁶Aki megtartja a parancsot,
megtartja életét,
de aki nem törődik teendőivel, meghal.

¹⁷Aki könyörül a nincstelenen,
az Úrnak ad kölcsön,
mert ő megtéríti jótéteményét.

¹⁸Fenyítsd meg fiadat, míg van remény,
de ne vigyen odáig indulatod,
hogy halálát okozd!

¹⁹A nagy haragú ember fizessen bírságot,
mert ha elengeded neki,
még nő a haragja.

²⁰Hallgass a tanácsra,
és fogadd el az intést,
hogy végre bölcs légy!

²¹Sokféle szándék van az ember szívében,
de csak az ÚR terve valósulnak meg.

²²Amit az embertől megkívánnak, az a hűség,
ezért jobb a szegény ember a hazugnál.

²³Az ÚR félelme életet jelent:
az ember elégedetten alszik,
nem éri veszedelem.

²⁴Belenyújtja kezét a rest a tálba,
de már a szájához nem viszi.

²⁵Ha megvered a csúfolódót,
az együgyű okul,
ha megfedded az okost,
az belátja annak értelmét.

²⁶Szégyellni való és gyalázatos az a fiú,
aki bántalmazza apját,
vagy elkergeti anyját.

²⁷Ha nem hallgatsz, fiam, az intésre,
tévelyegni fogsz, okos tanítások nélkül!

²⁸A haszontalan tanú
csúfot űz a törvényből,
a bűnösök szája pedig
csak úgy nyeli az álnokságot.

²⁹A csúfolódókat készen várja az ítélet,
és az ostobák hátát az ütleget.

20

Bölcs tanácsok, melyek a könnyelműségtől óvnak

¹A bor csúfolódóvá tesz,
a részegítő ital lármássá,
senki sem bölcs, aki attól tántorog.

²A király haragja olyan,
mint az oroslán morgása,
aki földézi, maga ellen vét.

³Távol maradni a perpatvartól: dicsőség,
a bolond mind belekeveredik.

⁴Nem szánt ősszel a rest,
de ha majd aratni akar, nem lesz mit.

⁵Mély víz az ember szívének a terve,
de az okos ember kimeríti.

⁶Sok ember hirdeti, hogy ő hűséges,
de ki találhat megbízható embert?

⁷Feddhetetlenül él az igaz,
még a fiai is boldogok lesznek.

⁸Ha a király az ítélőszékben ül,
tekintete észrevesz minden rosszat.

⁹Ki mondhatja:

Tisztán tartottam szívemet,
tisztá vagyok, nincs vétkem?

¹⁰A kétféle súlyt és a kétféle vékát
egyaránt utálja az ÚR.

¹¹Már egy gyermek tetteiből is
fel lehet ismerni,
hogyan tiszta és helyes-e, amit tesz!

¹²A halló fület és a látó szemet

egyaránt az ÚR alkotta.

¹³Ne szeresd az alvást,
mert elszegényedsz;
tartsd nyitva a szemed,
és jóllakhatsz kenyérrrel.

¹⁴Rossz! Rossz! – mondja a vevő,
de amint elmegy, már dicsekszik.

¹⁵Lehet bőven arany és igazgyöngy,
de legdrágább kincs
az okosan beszélő száj.

¹⁶Vedd el a ruháját,
mert kezességet vállalt másért,
és zálogold meg az idegenért!

¹⁷Ízlik az embernek
a hazugsággal szerzett kenyér,
de végül kaviccsal lesz tele a szája.

¹⁸Tanácskozás során születik a jó terv,
és megfontoltság kell a háborúhoz.

¹⁹A rágalmozó titkokat fed fel,
azért a fecsegővel ne barátkozz!

²⁰Aki apját vagy anyját átkozza,
annak mécsese a legnagyobb sötétben alszik ki.

²¹Az előre kikövetelt örökségen
végül is nem lesz áldás.

²²Ne mondd: Megfizetek a rosszért!
Reménykedj az ÚRban,
ő megsegít téged.

²³Utálja az ÚR a kétféle súlyt,
és a hamis mérleg nem jó dolog.

²⁴Az ÚR irányítja a férfi lépteit,
az ember hogyan érthetné meg útját?

²⁵Csapidába esik az, aki
könnyelműen tesz fogadalmat,
mert azután már
hiába bánkódik.

²⁶A bölcs király leteríti a bűnösöket,
és kocsival hajt rájuk.

²⁷Az ember lelke
az Úrtól kapott mécses,
egészen átkutatja a test belsejét.

²⁸Szeretet és hűség őrzi a királyt,
és szeretet támogatja trónját.

²⁹Az ifjak dísze az erő,
az öregek ékessége pedig az ősz haj.

³⁰Zúzóadások, sebek tisztítanak meg a gonoszságtól,
és a test belsejében is érzett csapások.

21

Az igazakat megáldja, a bűnösöket megítéli az Isten

¹Olyan az ÚR kezében a király szíve,

mint a patak vize:

arra vezeti, amerre akarja.

²Minden útját helyesnek tartja az ember,
de az ÚR vizsgálja meg a szíveket.

³Az igaz és törvényes cselekvést
többre becsüli az ÚR,
mint az áldozatot.

⁴A gögös tekintet és a kevély szív
a bűnösök mécsese: véték.

⁵A szorgalmasnak a tervei
csak hasznot hoznak,
de mindenki, aki elsiet a dolgát,
csak ínségbe jut.

⁶A hazug nyelvvel szerzett kincs
tovaszálló pára és halálos csapda.

⁷A bűnösöket elsodorja erőszakosságuk,
mert nem akarják teljesíteni a törvényt.

⁸Tekervényes a bűnös ember útja,
de a tisztának az eljárása egyenes.

⁹Jobb a tető sarkán lakni,
mint zsémbes asszonnyal együtt a házban.

¹⁰A bűnös lelke rosszat kíván,
még a barátjára sem néz jóindulattal.

¹¹Ha bírságot kap a csúfolódó,
csak abból ért az együgyű,
de ha a bölcsét oktatják,
ő már abból is okul.

¹²Az igaz szemmel tartja a bűnös házát,
és a bűnösöket romlásba dönti.

¹³Aki bedugja fülét
a nincstelen segélykiáltására,
annak sem válaszolnak majd,
amikor ő kiált.

¹⁴A rejtve adott ajándék
megenyhíti a haragot,
és a titkon eljuttatott adomány
a heves indulatot.

¹⁵Az igaznak öröm,
ha a törvény jut érvényre,
de a gonosztevőnek rettegés.

¹⁶Az értelem útjáról letévedő ember
az árnyak gyülekezetébe jut majd.

¹⁷Ínségre jut, aki szeret vigadozni,
aki szereti a bort és az olajat,
nem gazdagszik meg.

¹⁸Váltságdíj lesz az igazért a bűnös,
és a becsületesek helyett a hűtlen.

¹⁹Jobb a puszta földjén lakni,
mint zsémbes és bosszús asszonnyal.

²⁰Drága kincs és olaj van

a bölcs hajlékában,
 az ostoba ember pedig eltékozolja azt.
²¹Aki igazságra és hűségre törekszik,
 életet, igazságot és megbecsülést talál.
²²Behatol a bölcs a hősök városába,
 és lerombolja megbízhatónak vélt erődjét.
²³Aki vigyáz a szájára és a nyelvére,
 életét őrzi meg a nyomorúságtól.
²⁴A kevély gőgösnek csúfolódó a neve,
 dühében gőgösen viselkedik.
²⁵A restet megöli vágyakozása,
 mert a két keze nem akar dolgozni;
²⁶egész nap csak vágyakozik,
 az igaz pedig ad, és nem fukarkodik.
²⁷A bűnösök áldozata utálatos,
 kivált ha galád dologért hozzák.
²⁸Aki hazugságot tanúsít, elvész,
 de aki meggyőződött az ügyről,
 az mindig beszélhet.
²⁹Szemtelen képet vág a bűnös ember,
 a becsületes pedig rendben tartja dolgait.
³⁰Nem használ a bölcsesség és az értelem,
 sem a tanács az Úrral szemben.
³¹Készen áll a ló a csata napján,
 de az ÚR adja a győzelmet.

22

A jóakarató emberekről gondot visel az ÚR

¹Többet ér a jó hírnév
 a nagy gazdagságnál,
 a jóindulat jobb
 az ezüstnél és az aranynál.
²Találkozik a gazdag a szegénnyel:
 mindkettőt az ÚR alkotta.
³Ha az okos látja a veszedelmet, elrejtőzik,
 az együgyűek pedig belekeverednek, és megjárják.
⁴Az aláznak és az ÚR félelmének jutalma
 gazdagság, dicsőség és élet.
⁵Tövises és kelepcék vannak
 a görbe úton:
 aki vigyáz magára,
 messze elkerüli azokat.
⁶Neveld a gyermeket
 a neki megfelelő módon,
 még ha megöregszik,
 akkor sem tér el attól.
⁷A gazdag uralkodik a szegényeken,
 és az adós szolgája a kölcsönadónak.
⁸Aki álnokságot vet, bajt arat,
 és véget ér dühödt hatalmaskodása.

⁹A jóságos tekintetű ember áldott lesz,
mert ad kenyeréből a nincstelennek.

¹⁰Úzd el a csúfolódót,
és távozik vele a perpatvar,
megszűnik a vita és a gyalázkodás.

¹¹Aki szereti a szív tisztaságát,
és jóindulattal beszél,
annak barátja a király.

¹²Az ÚR szeme ügyel az ismeretre,
a hűtlenek beszédét meghíúsítja.

¹³Ezt mondja a rest:
Oroszlán van odakinn,
megöl engem a szabadban.

¹⁴Mély verem az idegen nő szája,
beleesik, akire haragszik az ÚR.

¹⁵A gyermek szívéhez
hozzátartozik az ostobaság,
de a fenyítő bot kiúzi belőle.

¹⁶Aki elnyomja a nincstelent,
hogya maga gyarapodjék,
és a gazdagnak ad,
egyszer majd ínségre jut.

További bölcs mondások gyűjteménye

¹⁷Fordítsd ide füledet,
hallgasd a bölcsek szavait,
és figyeljen elméd tudományomra!

¹⁸Mert gyönyörűséget szerez,
ha őrzöd azokat magadban,
ajkadon is állandóan ott lesznek.

¹⁹Legyen az ÚRban bizodalmad,
ezt tanítom ma neked, bizony, neked!

²⁰Már előbb is írtam neked
tanácsokat és tudnivalókat,

²¹tanítva téged arra, hogy ezek
valóban igaz mondások,
hogya igaz mondásokkal felelhess
annak, aki küldött.

²²Ne rabold ki a szegényt, mivel szegény ő,
és ne tipord el a nincstelent a kapuban!

²³Mert az ÚR perli perüket,
és fosztogatóikat megfosztja életüktől.

²⁴Ne tarts barátságot
a haragos természetűvel,
és ne járj együtt a heveskedővel,

²⁵mert megszokod ösvényeit,
és magadnak állítasz csapdát!

²⁶Ne tartozz azok közé, akik kezet adnak,
és adósságért kezességet vállalnak!

²⁷Miért vegyék el alólad fekvőhelyedet is,
ha nem lesz miből fizetned?

²⁸Ne mozdítsd el az ősi határt,
amelyet őseid jelöltek ki!

²⁹Akiről azt látják, hogy ügyesen dolgozik,
az biztosan a királyok szolgálatába fog állni,
nem marad az alacsony rangúak szolgája.

23

Józsanság és mértéktartás ajánlása

¹Ha uralkodóval együtt ülsz le enni,
jól gondold meg, mi van előtted,

²mert ha telhetetlen vagy,
kést tettél a torkodra!

³Ne kívánd jó falatjait, mert csalétek az!

⁴Ne fáradj azon, hogy meggazdagodj,
a magad belátásából hagyd abba!

⁵Alig száll rá tekinteted, már nincs meg,
mert gyorsan szárnya támad,
az ég felé repül, mint a saskeselyű.

⁶Ne edd az irigy ember kenyerét,
és ne kívánd jó falatjait,

⁷mert olyan ő, mint aki
számolgat magában:

Egyél, igyál! – mondja neked,
de nem szívesen.

⁸Megevett falatodat ki fogod hányni,
és kedves szavaidat elvesztegeted.

⁹Az ostoba füle hallatára ne beszélj,
mert csak megveti okos szavaidat.

¹⁰Ne mozdítsd el az ősi határt,
ne orozd el az árvák mezejét!

¹¹Mert megváltójuk erős:
ő perli majd perüket veled.

¹²Szívleld meg az intést,
és hallgass az okos beszédre!

¹³Ne sajnáld megfenyíteni a gyermeket,
nem hal bele, ha megvered bottal.

¹⁴Te csak bottal vered meg,
de lelkét a holtak hazájától mented meg.

¹⁵Fiam, ha bölcs a szíved,
örül az én szívem is.

¹⁶Vigad a bensőm,
ha ajkad őszintén szól.

¹⁷Ne irigyelje szíved a vétkeket,
inkább az URat féld mindennap,

¹⁸mert van még jövőd,

és reménységed nem semmisül meg.

¹⁹Hallgass rám, fiam, légy bölcs,

és irányítsd szíved a helyes útra!

²⁰Ne tarts a bor mellett dőzsölőkkel,

se a falánk húsevőkkel!

²¹Mert a dőzsölő és a falánk elszegényedik,

és rongyokba öltöztet a sok alvás.

²²Hallgass apádra, ő nemzett téged,

és ne vesd meg anyádat, ha megöregszik!

²³Vedd meg, és ne add el az igazságot,

a bölcsességet, az intést és az értelmet!

²⁴Vígan örvendezik az igaznak az apja,

és aki bölcslet nemzett, örül annak.

²⁵Örüljön apád és anyád,

vigadjon, aki szült téged!

²⁶Add nekem a szívedet, fiam,

és tartsd szemed előtt utaimat!

²⁷Mély verem a parázna nő,

és szoros kút az idegen asszony.

²⁸Úgy leselkedik, mint egy rabló,

és szaporítja a hűtlen emberek számát.

²⁹Kinek jaj? Kinek fáj?

Kivel veszekednek? Kinek van gondja?

Kit vernek véresre hiába?

Kinek zavaros a szeme?

³⁰Azoknak, akik bor mellett mulatnak,

és a fűszeres bort kóstolgatni járnak.

³¹Ne nézd a bort, hogyan vöröslik,

hogyan gyöngyözik a pohárban.

Bizony simán lecsúszik az!

³²De végül megcsíp, mint a kígyó,

megmar, mint a vípera.

³³Szemed zavaros dolgokat lát,

te magad pedig összevissza beszélsz.

³⁴És olyan leszel, mint aki

lefeküdt a tenger közepén,

vagy mint aki az árbockosárban fekszik.

³⁵Ütöttek engem, de nem fájt,

verték, de nem tudtam róla!

Amint fölélbredek, folytatom,

ugyanezt keresem.

24

A meggondolatlanság és a restség romlásba dönt

¹Ne irigyeld a rossz embereket,

és ne kívánj velük lenni!

²Mert pusztításon töpreng a szívük,

és bántó, amit beszél az ajkuk.

³Bölcsesség építi a házat,
 értelem szilárdítja meg,
⁴és ismeret tölti meg a szobákat
 mindenféle drága és kedves értékkel.

⁵A bölcs férfi erős,
 és a tudós ember nagy erejű.

⁶Megfontoltság kell a háborúhoz,
 és segítséget jelent a sok tanácsadó.

⁷Magas a bolondnak a bölcsesség:
 ne nyissa ki száját a kapuban!

⁸Aki gonosz tettet tervez,
 azt alattomos embernek hívják.

⁹Az alattomos bolondság vétek,
 és utálják az emberek a csúfolódót.

¹⁰A nyomorúság idején kiderül,
 hogy erős-e az, aki annak mondja magát.

¹¹Mentsd meg azokat,
 akiket halálra visznek,
 és ne fordulj el azoktól,
 akiket a vesztőhelyre hurcolnak!

¹²Ha azt mondanád,
 hogy erről nem tudunk,
 az, aki a szíveket vizsgálja, beléd lát,
 és aki lelkedet őrzi, ismer;
 ő megfizet az embernek cselekedete szerint.

¹³Egyél, fiam, mézet, mert jó,
 és a lépes méz édes az ínyednek.

¹⁴Tudd meg hát,
 hogy ilyen a bölcsesség a lelkednek:
 ha megtalálod, van jövendőd,
 és reménységed nem semmisül meg.

¹⁵Ne ólálkodj, te bűnös,
 az igaz lakóhelyénél,
 ne pusztítsd el nyugvóhelyét!

¹⁶Mert ha hétszer elesik is az igaz,
 mégis fölkel,

de a bűnösök elbuknak a bajban.

¹⁷Ha elesik ellenséged, ne örülj,
 és ha elbukik, ne vigadjon a szíved,

¹⁸mert az ÚR meglátja, rosszallja,
 és elfordítja haragját róla.

¹⁹Ne haragudj a gonosztevőkre,
 ne irigyeld a bűnösöket!

²⁰Mert nincs jövője a gonosznak,
 a bűnösök mécsese kialszik.

²¹Fiam, féld az URat és a királyt,
 és felforgatók közé ne keveredj!

²²Mert hirtelen támad
rájuk a veszedelem;
és ki tudja: kettőjüktől
milyen pusztulás jön?

²³Ezek is a bölcsek mondásai:

Nem jó a személyválogatás
a törvénykezésben.

²⁴Aki igaznak mondja a bűnöst,
azt átkozzák a népek,
és kárhoztatják a nemzetek.

²⁵De akik igazságot szolgáltatnak:
jó dolguk lesz,
és gazdag áldás száll rájuk.

²⁶Ajkakat csókol az,
aki helyes választ ad.

²⁷Lásd el kinti tennivalódat,
és végezd el mezei munkádat,
azután építsd házadat!

²⁸Ne tanúskodj ok nélkül
felebarátod ellen:
miért szednéd rá beszédeddel?

²⁹Ne mondd: Ahogy ő bánt velem,
én is úgy bánok vele,
megfizetek mindenkinek
cselekedete szerint!

³⁰Elmentem a lusta ember földje mellett,
és az esztelen ember szőlője mellett,

³¹és láttam, hogy egészen fölverte a gaz,
színét elfedte a gyom,
és kőkerítése összedőlt.

³²Amikor ezt láttam, elgondolkoztam,
elnéztem, és ezt az okulást szereztem:

³³Még egy kis alvás, egy kis szunnyadás,
összetett kézzel fekvés:

³⁴Így tör rád a szegénység,
mint az útonálló,
és a szűkölködés,
mint egy fegyveres ember.

25

Bölcs hasonlatok gyűjteménye

¹Ezek is Salamon példabeszédei, amelyeket Ezékiásnak, Júda királyának emberei gyűjtöttek össze:

²Isten dicsősége az,
hogy a dolgokat elrejti.
A királyok dicsősége az,

hogy a dolgokat kikutatják.

³Az ég magassága, a föld mélysége
és a királyok szíve kikutathatatlan.

⁴Távolítsd el az ezüsből a salakot:
az ötvös edényt készíti belőle.

⁵Távolítsd el a bűnöst a király elől,
és trónját megerősíti az igazság.

⁶Ne tetszelegj a király előtt,
és az előkelők helyére ne állj,

⁷mert jobb, ha azt mondják neked, hogy jöjj előbbre,
mint ha megaláznak egy előkelő előtt,
akit magad is láatsz!

⁸Ne állj ki elhamarkodottan,
amikor perelsz,
mert mit csinálsz majd a végén,
ha ellenfeled megszégyeníti?

⁹A magad perét pereld ellenfeleddel,
de a más titkát ne fedd föl,

¹⁰mert aki hallja, szidalmaz téged,
és rágalmazásod nem vonható vissza!

¹¹Mint az aranyalma ezüstitányéron,
olyan a helyén mondott ige.

¹²Mint az aranyfüggő
és a színarany ékszer,
olyan a bölcs feddés
a szófogadó fülnek.

¹³Mint hűsítő hóesés aratás idején,
olyan a megbízható követ
azoknak, akik küldik,
mert felüdíti urai lelkét.

¹⁴Felhő és szél eső nélkül:
ilyen az, aki meg nem adott
ajándékkal dicsekszik.

¹⁵Türelemmel a fejedelmet is
rá lehet beszélni,
és a szelíd szó
a csökönyösséget is megtöri.

¹⁶Ha mézet találsz, egyél,
amennyi jólesik,
de túl sokat ne egyél, mert kihányod!

¹⁷Ritkán tedd lábadat
felebarátod házába,
mert megsokallja, és meggyűlöl.

¹⁸Pöröly, kard és éles nyíl
az olyan ember,
aki hamisan tanúskodik
felebarátja ellen.

¹⁹Mint a rossz fog és a tántorgó láb,
olyan lesz a hűtlenek bizakodása

a nyomorúság idején.

²⁰Mint aki leveti ruháját hideg időben,
vagy mint aki ecetet kever lúggal,
olyan az, aki a rosszkedvű ember előtt dalol.

²¹Ha éhezik, aki gyűlöl téged,

adj neki kenyeret,

és ha szomjazik, adj neki vizet,

²²mert parazsat gyűjtesz a fejére,

az Úr pedig visszafizeti, amit adtál.

²³Az északi szél esőt szül,

a suttogó nyelv pedig haragos arcot.

²⁴Jobb a háztető sarkán lakni,

mint zsémbes asszonnyal együtt a házban.

²⁵Mint hideg víz a tikkadt embernek,

olyan a messze földről kapott jó hír.

²⁶Fölkavart forrás és romlott vizű kút:

olyan az igaz, ha a bűnös előtt meginog.

²⁷Sok mézet enni nem jó,

és a nehéz dolgokat kutatni nehéz.

²⁸Mint a város,

amelynek csupa rés a kőfala,

olyan az az ember,

akinek nincs önuralma.

26

¹Mint hó a nyárhoz és eső az aratáshoz,
úgy nem illik az ostobához a dicsőség.

²Ahogy elszáll a madár,

és elrepül a fecske,

úgy az ok nélküli átok sem teljesül.

³Ostor való a lónak, zablá a szárnak,

és bot az ostobák hátának.

⁴Ne felelj az ostobának

a bolondságához illően,

mert magad is hasonló leszel hozzá!

⁵Felelj meg az ostobának

a bolondságához illően,

hogy ne tarthassa magát bölcsnek.

⁶Lábát vágja le, és erőszakot szenved,

aki ostobával küld üzenetet.

⁷Példázatot mond az ostoba:

csak annyit ér az, mint bénának a lába.

⁸Mint aki követ tesz a parittyába,

úgy jár az, aki tiszteletet ad az ostobának.

⁹Beleakad a tövis a részeg kezébe,

meg a példázat is az ostoba szájába.

¹⁰Mint egy íjász, aki mindenkit megsebez,

olyan az, aki ostobát

vagy csavargókat fogad fel.

¹¹Ahogy a kutya visszatér okádására,
úgy ismétli meg bolondságát az ostoba.

¹²Láttál olyan embert,
aki bölcsnek tartja magát?
Több reményt fűzhetsz
az ostobához, mint hozzá.

¹³Ezt mondja a rest:
Ragadozó van az úton,
oroszlán jár a tereken!

¹⁴Forog az ajtó a sarkán,
a rest meg az ágyán.

¹⁵Belenyújtja a rest a kezét a tálba,
de arra is lusta, hogy a szájához vigye.

¹⁶Bölcsebbnek tartja magát
a rest hét olyannál,
aki értelmesen felel.

¹⁷Kóbor kutyát ragad fülön,
aki olyan perbe avatkozik,
amihez semmi köze.

¹⁸Mint az eszeveszett ember, aki tüzes
és halálos nyilakat lövöldöz,

¹⁹olyan az, aki becsapja felebarátját,
és aztán így szól:

Hiszen csak tréfáltam!

²⁰Ha elfogy a fa, kialszik a tűz,
ha nincs rágalmazó,
megszűnik a viszály.

²¹A szén parázslík, a fa lángol,
a viszálykodó ember pedig
perpatvart szít.

²²A rágalmazó szavai, mint a jó falatok,
behatolnak a test belsejébe.

²³Az ezüstmáz bevonja az agyagedényt,
a sima ajak pedig a gonosz szívet.

²⁴Beszédével álcázza szándékát a gyűlölködő,
míg magában alattomoságot gondol.

²⁵Ha kedvesen szól, ne higgy neki,
mert mert csordultig van a szíve utálatossággal!

²⁶El lehet takarni a gyűlöletet csalással,
de lelepleződik a gonoszság a gyülekezetben.

²⁷Aki vermet ás, beleesik,
és aki követ dob el, arra esik vissza.

²⁸A hazug nyelvű gyűlöli azt, akit eltiport,
és a sima szájú bukást idéz elő.

27

Ne dicsekedj a holnappal, hanem munkálkodj érte!

¹Ne dicsekedj a holnapi nappal,
mert nem tudod, mit hoz az a nap!

²Más dicsérjen téged, ne a te szájad,
az idegen, és ne a te ajkad!

³Súlyos a kő, és nehéz a homok,
de a bolond bosszantása
mindkettőnél nehezebb.

⁴Kegyetlen indulat a túlradó harag,
de ki állhat meg a féltékenységgel szemben?

⁵Jobb a nyílt feddés
a titkolt szeretetnél.

⁶Jó szándékúak a baráttól kapott sebek,
de csalárd a gyűlölködő csókja.

⁷Az, aki jóllakott,
a lépes mézet is eltapossa,
de az éhes embernek
még a keserű is édes.

⁸Mint a madár, amely elhagyja fészket,
olyan az az ember, aki elhagyja lakóhelyét.

⁹Az olaj és a jó illat vidámít,
de a jó barát lélekből jövő tanácsa is.

¹⁰Barátodat és apád barátját
ne hagyd cserben!

Ne menj testvéred házába,
mikor bajban vagy!
Többet ér a közeli szomszéd
a távoli testvérnél.

¹¹Légy bölcs, fiam, és vidíts fel engem,
hogy megfelelhessenek annak, aki gyaláz.

¹²Ha az okos látja a veszedelmet, elrejtőzik,
az együgyűek pedig belekeverednek, és megjárják.

¹³Vedd el ruháját,
mert kezességet vállalt másért,
és zálogold meg az idegenért!

¹⁴Aki kora reggel nagy hangerővel áldja felebarátját,
átoknak veszik azt tőle.

¹⁵A záporosó idején csepegő háztető
és a zsémbes asszony egyformák:

¹⁶aki feltartóztatja, szelet tartóztat fel,
és jobbajával olajat fog meg.

¹⁷Vassal formálják a vasat,
és egyik ember formálja a másikat.

¹⁸Aki a fügefát gondozza,
az eszi a gyümölcsét,
és aki gondoskodik uráról,
azt megbecsülik.

¹⁹Ahogy a víz tükrözi az arcot,
úgy tükröződik a szívben az ember.

²⁰Amilyen telhetetlen a halál
és az enyészet helye,
éppoly telhetetlen az emberi szem.

²¹Ami az ezüstnek az olvasztótégely
és az aranyak az olvasztókemence,
az az embernek a jó hírneve.

²²Ha apróra töröd is a bolondot
mozsárban, mozsártörővel,
akkor sem megy ki belőle a bolondság.

²³Ismerd meg juhaidat egyenként,
törődj gondosan a nyájakkal,

²⁴mert a kincs nem marad meg örökké,
sem az ékszer nemzedékről nemzedékre!

²⁵Amikor behordják a szénát,
és a fű kizöldül újra,
mikor begyűjtik

a hegyekről a takarmányt,

²⁶akkor a bárányokért ruhát,
a kecskékért mezőt vehetsz;

²⁷és lesz elég kecsketejed
eledelre, házad népe eledelére
és szolgálóid megélhetésére.

28

Jobb tisztos szegénységben élni, mint bűnnel szerzett gazdagságban

¹Futnak a bűnösök,
ha nem üldözik is őket,
de az igazak biztosnak érzik magukat,
mint egy oroszlán.

²Sok a vezető,
ha pártütés van az országban,
míg egy értelmes és okos ember
soká fenntartja a rendet.

³Ha szegény ember
a nincstelenség elnyomója,
olyan az, mint a felhőszakadás,
mely után nincs kenyér.

⁴Akik elhanyagolják a tanítást,
dicsérik a bűnösöket,
de akik megfogadják a tanítást,
ellenük támadnak.

⁵A rossz emberek nem értik meg a törvényt,
de akik keresik az URat, egészen megértik.

⁶Jobb a feddhetetlenül élő szegény
annál, aki gazdag, de görbe utakon jár.

⁷Aki ügyel a tanításra, értelmes fiú az,
de aki a dőzsölőkkel tart,
szégyent hoz apjára.

⁸Aki kamattal és uzsorával
gyarapítja vagyonát,
annak gyűjt, aki könyörül a nincsteleneken.

⁹Aki elfordítja a fülét,
és nem hallgat a tanításra,

annak még az imádsága is utálatos.

¹⁰Aki a becsületeseket rossz útra csábítja,
maga esik a verembe,
de a feddhetetlenekre szép örökség vár.

¹¹A gazdag ember bölcsnek tartja magát,
de a nincstelen, ha értelmes, átlát rajta.

¹²Ha az igazak vigadnak,
az nagy dicsőséget jelent,
ha a bűnösök kerülnek felül,
keresni kell az embereket.

¹³Aki takargatja vétkei,
annak nem lesz jó vége,
aki pedig megvallja és elhagyja,
az irgalmat nyer.

¹⁴Boldog ember, aki mindig istenfélő,
de a kemény szívű bajba esik.

¹⁵Olyan a szegény népen uralkodó bűnös,
mint a morgó oroszlán és az éhes medve.

¹⁶Ha esztelen a fejedelem,
nagy lesz az elnyomás,
de ha gyűlöli a nyerészkedést,
hosszú ideig él.

¹⁷Akit vérontás bűne terhel,
hadd fusson a sírig, ne segíts neki!

¹⁸Aki feddhetetlenül él, az segítséget kap,
de aki görbe utakon jár,
egyszer csak elbukik.

¹⁹Aki műveli a földjét,
annak elég kenyér jut,
de aki hiábavalóságokat hajhász,
annak szegénység jut.

²⁰A megbízható ember bőven kap áldást,
de aki gyorsan akar meggazdagodni,
nem marad büntetlenül.

²¹A személyválogatás nem jó dolog,
egy falat kenyérért is
vétekbe viheti az embert.

²²Gyorsan akar gazdagságra jutni a kapzsi,
de nem tudja, hogy ínségbe jut.

²³Aki figyelmezteti az embereket, az végül
kedvesebb lesz annál, aki csak hízeleg.

²⁴Aki meglopja apját és anyját,
és azt gondolja, hogy az nem bűn,
cinkosa az a gonosztevőnek.

²⁵A telhetetlen ember viszályt szít,
de aki az Úrban bíz, az gyarapodik.

²⁶Aki a maga eszében bíz, ostoba,
de aki bölcsen él, az megmenekül.

²⁷Nem fog szűkölködni az,
aki ad a szegénynek,
de aki elfordítja tőle tekintetét,
azt sok átok éri.

²⁸Ha fölemelkednek a bűnösök,
elrejtőzik az ember,
de ha azok elpusztulnak,
sokan lesznek az igazak.

29

A lélek fegyelmezése csak jóra vezet

¹Aki a fenyítés ellenére is nyakas marad,
hirtelen gyógyíthatatlanul összetörik.

²Ha az igazak jutnak hatalomra,
örül a nép,
de ha a bűnösök uralkodnak,
nyög a nép.

³Aki szereti a bölcsességet,
örömet szerez apjának,
de aki paráznákkal barátkozik,
elpazarolja vagyonát.

⁴Igazsággal tartja fenn országát a király,
de ha ajándékot fogad el,
romba dönti azt.

⁵Aki hízeleg felebarátjának,
hálót vet annak lába elé.

⁶A gonosz embert csapdába juttatja vétke,
az igaz pedig ujjongva örül.

⁷Az igaz megérti a nincstelenek ügyét,
a bűnös azonban nem tudja megérteni.

⁸Az öntelt emberek fellázítják a várost,
a bölcsök pedig lecsillapítják a haragot.

⁹A bölcs ember vitatkozik az ostobával,
az pedig hol háborog, hol nevet:
nem marad nyugton.

¹⁰A vérszomjas emberek
gyűlölik a feddhetetlent,
a becsületesek pedig gondoskodnak róla.

¹¹Egész indulatát szabadjára ereszti az ostoba,
de a bölcs végül is lecsendesíti.

¹²Ha az uralkodó hallgat a hazug beszédre,
minden szolgája bűnössé válik.

¹³A szegény és a zsarnok
egymás mellett élnek,
de mindkettő az Úrtól
kapta a szeme világát.

¹⁴Ha a király igazságosan
ítéli a nincsteleneket,
trónja mindvégig szilárdan áll.

¹⁵A bot és a fenyítés bölccsé tesz,

de a kényeztetett gyermek
szégyent hoz anyjára.

¹⁶Sok ott a bűn, ahol sok a bűnös,
de az igazak meglátják azok bukását.

¹⁷Fegyelmezd fiadat,
akkor nyugodt lehetsz felőle,
sőt örömet találsz benne.

¹⁸Ha nincs kijelentés, elvadul a nép,
de boldog lesz, ha megfogadja
a tanítást.

¹⁹Pusztá szóból nem okul a szolga,
még ha megérti, akkor sem ad rá semmit.

²⁰Láttál-e már elhamarkodott beszédű embert?

Több reményt fűzhetsz
az ostobához, mint hozzá.

²¹Aki gyermekkorától fogva
kényezteti szolgáját,
a végén nem bír vele.

²²A haragos ember vizályt szít,
az indulatos ember sok bűnt követ el.

²³Megalázza kevélysége az embert,
az alázatos lelkűt pedig tisztelet övezi.

²⁴Aki a tolvajjal tart, önmaga ellensége,
és az is, aki átkozódást hall,
de nem jelenti.

²⁵Az emberektől való rettegés
csapdába ejt,
de aki az Úrban bíz, az oltalmat talál.

²⁶Sokan igyekeznek az uralkodó elé,
pedig az Úr szolgálat igazságot az embernek.

²⁷Utálják az igazak az álnok embert,
a bűnös meg a helyes úton járót utálja.

30

Ágúr beszéde

¹Ágúrnak, a masszái Jáke fiának beszéde.

Így szólt ez a férfi:

Elfáradtam, Istenem!

Elfáradtam, Istenem! Végem van!

²Mert minden embernél
tudatlanabb vagyok,
nincs emberhez illő értelmem.

³Nem tanultam bölcsességet,
és nem ismerem a Szentnek tudományát:

⁴Ki ment fel az égbe,
és ki szállott le onnan?

Ki szedte össze markába a szelet,
ki kötötte köntösébe a vizet?

Ki határozta meg az egész föld határát?
Talán tudod, hogy mi a neve,
vagy mi a fiának a neve?

⁵Istennek minden szava színigaz,
pajzsa ő a hozzá menekülőknél.
⁶Ne tégy hozzá szavaihoz semmit,
mert megcáfol, és hazugságban maradsz!
⁷Két dolgot kérek tőled,
mielőtt meghalok,
ne tagadd meg tőlem:
⁸Óvj meg a hiábavaló
és hazug beszédőtől!
Se szegénységet, se gazdagságot
ne adj nekem!
Adj annyi eledelt, amennyi szükséges,
⁹hogy jóllakva meg ne tagadjalak,
és ne mondjam: Kicsoda az ÚR?
El se szegényedjek, hogy ne lopjak,
és ne gyalázzam Istenem nevét!

¹⁰Ne rágalmazd a szolgát ura előtt,
mert megátkoz, és bűnhődni fogsz!
¹¹Micsoda népség az,
amely átkozza apját,
és anyját nem áldja!
¹²Micsoda népség az,
amely tisztának tartja magát,
pedig ki sem mosták szennyéből!
¹³Micsoda népség az,
amely kevély szemű
és fennhéjázó tekintetű!
¹⁴Micsoda népség az,
amelynek fogai kardok
és agyarai kések!
Megennék a nincsteleneket a földön,
a szegényeket az emberek között!

Számmondások

¹⁵A piócának két lánya van:
add ide, add ide!
Ez a három nem lakik jól,
sőt négy nem mondja, hogy elég:
¹⁶a holtak hazája és a meddő asszony,
a föld, mely sohasem telik el vízzel
és a tűz, mely nem mondja, hogy elég.

¹⁷Aki gúnyolja apját,
vagy engedetlenül megveti anyját,
annak szemét kivájják

a patak menti hollók,
és megeszik a saskeselyűk.

¹⁸Ez a három dolog csodálatos előttem,
sőt négy dolgot nem értek:

¹⁹a sasmadár útját az égen,
a kígyó útját a kősziklán,
a hajó útját a mély tengeren
és a férfi útját a nővel.

²⁰Ilyen a házasságtörő nő útja:
eszik, aztán megtörli a száját,
és ezt mondja:
Nem tettem semmi rosszat!

²¹Három dolog miatt rendül meg a föld,
sőt négyet nem bír elviselni:

²²ha a szolgából király lesz,
ha a bolond teleeszi magát,
²³ha a megvetett nő férjhez megy,
és ha a szolgálóleány úrnője örökébe lép.

²⁴Van négy kicsiny állat a földön,
amelyek mégis nagyon okosak:

²⁵nem erős a hangyák népe,
mégis beszerzik nyáron az eledelüket.

²⁶Nem hatalmas a mormoták népe,
mégis sziklák közt építenek házat.

²⁷Nincs királyuk a sáskáknak,
mégis rendezetten vonulnak mindnyájan.

²⁸Kézzel is megfogható a gyík,
mégis ott van a királyi palotákban.

²⁹Ez a három lépked szépen,
sőt négynek szép a járása:

³⁰az oroszlán a legerősebb állat,
mely nem riad vissza senkitől,

³¹a fölingerelt ló meg a kecskebak
és a hadserege élén álló király.

³²Ha fennhéjzásból bolondságot követtél el,
és rájöttél, tedd kezedet a szádra!

³³Ha tejfölt köpülnek, vaj lesz belőle,
ha az orrot erősen fújják,
vér jön belőle,
és ha haragot szítanak,
perpatvar lesz belőle.

31

Anyai jótanácsok a király számára

¹Lemúél masszái király beszéde, amelyre anyja tanította.

²Mit mondjak, fiam,
méhemnek gyermeke,
akiért fogadalmat tettem?

³Ne vesztegeds erődöt nőkre,
ne járj azokhoz, akik
királyokat rontanak meg!

⁴Lemúél! Nem illik
a királyokhoz a borivás,
nem illik az a királyokhoz,
sem a fejedelmekhez a részegeskedés.

⁵Mert ha iszik,
elfeledkezik a rendeletekről,
és helytelenül ítélkezik
a nincstelenek ügyében.

⁶Adjatok részegítő italt a veszendőnek,
és bort az elkeseredett embernek.

⁷Igyék, hogy megfeledezzék szegénységéről,
és ne gondoljon tovább nyomorúságára.

⁸Nyisd meg szádat a némáért,
a mulandó emberek ügyéért!

⁹Nyisd meg szádat,
ítélkezz igazságosan,
juttasd igazához a nincstelent
és a szegényt!

A derék asszony dicsérete

¹⁰Derék asszonyt kicsoda találhat?
Értéke sokkal drágább az igazgyöngynél.

¹¹Ura szívből bízik benne,
vagyonja el nem fogy.

¹²Egész életén át
javát munkálja urának, nem kárát.

¹³Szerez gyapjút és lent,
és jókedvűen dolgozik kezével.

¹⁴Hasonló a kereskedők hajóihoz:
távolból is hoz eledelt.

¹⁵Fölkel még éjjel,
ételt ad háza népének,
és rendelkezést szolgálóinak.

¹⁶Ha az a szándéka, mezőt vásárol,
keze munkájával szőlőt telepít.

¹⁷Megkeményíti derekát,
megfeszíti karjait.

¹⁸Érzi, milyen hasznos tevékenysége,
éjjel sem alszik el mécsese.

¹⁹Ügyesen kezeli a rokkát,
tenyerében tartja az orsót.

²⁰Tenyerét megnyitja a nincstelen előtt,
kezét nyújtja a szegénynek.

²¹Nem félti háza népét a hóeséskor sem,
mert egész háza népe
meleg ruhába öltözött.

²²Színes szőtteket készít magának,
lenvászon és bíbor az öltözete.

²³Férjét jól ismerik a városkapukban,
ahol az ország véneivel ül együtt.

²⁴Finom inget készít, és eladja,
övet is ad el a kalmárnak.

²⁵Erő és méltóság árad róla,
és nevetve néz a holnap elé.

²⁶Szája bölcsességre nyílik,
és nyelve szeretetre tanít.

²⁷Ügyel háza népe dolgaira,
nem kenyere a semmittevés.

²⁸Fölkelnek előtte fiai,
és boldognak mondják,
ura pedig így dicséri:

²⁹Sok nő végez derék munkát,
de te felülmúlod mindegyiket!

³⁰Csalóka a báj, mulandó a szépség,
de az URat félő asszony
dicséretre méltó.

³¹Hadd élvezze munkája gyümölcsét,
dicsérjék tetteiért minden helyen!